

V TEJ ŠTEVILKI BERITE:

- ODGOVORNOST DELEGATA V DELAVSKEM SVETU
- OBSEŽNE NALOGE PRED PRAVNO SLUŽBO
- UKREPATI MORAMO ODLOČNO IN PRAVOČASNO
- BENIFICIRANA DELOVNA DOBA — DA ALI NE!

Potrditev prijateljstva in sodelovanja

V obsežen program utrjevanja odnosov in poglobljanja prijateljstva v letošnjem jubilejnim letu, si je DLT AGIS zapisalo tudi srečanje s predstavniki zavodov CRVENE ZASTAVE, revolucionarnega kraja Kragujevca. To srečanje pa je bilo tem pomembnejše, ker smo se sestali s predstavniki družbenopolitičnega življenja zavodov Crvene zastave in z vodilnimi tega podjetja, kjer smo predvsem razpravljali o možnosti priključitve naše delovne organizacije v skupnost zavodov Crvene zastave.

Polaganje venca k spomeniku žrtvam v Kragujevcu

V Kragujevcu zatrjujejo, da te možnosti so, vendar moramo predhodno izkristalizirati težnje posameznih kolektivov ter izoblikovati argumente za osnovo, ki bo opravičevala vodene razgovore okrog tesnejšega sodelovanja. Predstavnike Zastave smo tudi povabili, da nas obiščejo, z namenom, da nadaljujemo razgovore. Povabilo so sprejeli in upamo, da bo prihodnje leto obrodilo obilo sadov na področju kooperacijskih odnosov in medsebojnega sodelovanja.

V Zastavi smo si ogledali film o razvoju tega osemindvajsetisoč članskega delovnega kolektiva. Omeniti moramo tudi ogled muzeja, ki je živ prikaz razvojnega programa predvsem vojaške industrije v letih pred in po drugi svetovni vojni.

Bogato revolucionarno preteklost Kragujevac izraža s številnimi spominskimi obeležji. Tu moramo predvsem zapisati, da smo obiskali spominski park v Šumaricah in muzej 21. oktober. K spomeniku, ki ponazarja »ptico z odsekanimi krili«, smo položili venec. Ta veličasten pomnik nas nenehno spominja a okrutno maščevanje okupatorskih čet nad prebivalstvom. 22. oktobra 1941 so neusmiljeno postrelili 7000 prebivalcev mesta Kragujevca. Požigali so cela naselja, ženske, otroke in starce pa so množično selili v taborišča smrti. Po ukazu vrhovnega poveljstva so nemške čete za vsakega svojega padlega vojaka ubili sto domačinov, za njenega pa petdeset. Toda kljub vsemu je slehernega prebivalca spremljala borbena dejavnost, le-

Pred grobnico Dušana Petroviča-Šaneta

ta je bila še posebno močna v samem mestu Kragujevcu. Vendar partizanske sile številčno in tehnično neprimerno šibkejše od okupatorja niso mogle v frontalnem boju obdržati osvobodjenih krajev.

Iz Kragujevca nas je pot vodila v pobrateno mesto Ptuja, v Arandelovac. Prijateljske razgovore smo povezali z rokometnim dvobojem med ekipo AGISA in ekipo tovarne ŠAMOT iz Arandelovca. S predstavniki našega pobratenega mesta smo izmenjali spominska darila in izkušnje, ki nam

bodo koristile pri našem nadaljnjem delu.

Pomembno je tudi zapisati obisk grobnice Dušana Petroviča-Šaneta, kjer smo izrazili sožalje pokojnikovim hčerkam in sinu ter položili venec. Ta pomembna ekskurzija v bratsko Srbijo, povezana s koristnim, je bila za slehernega udeleženca prijetno doživetje. Impresionirali so nas pomniki revolucije v Kragujevcu in srečali smo se z našim pobratenim mestom, ki je prav v teh dneh praznovalo svoj občinski praznik. Srečko Šneberger

Razgovori s predstavniki zavodov CZ

Odgovornost delegata v delavskem svetu

Delavec je v združenem delu osnovni nosilec pravic in odgovornosti. Če se v organizaciji združenega dela kršijo samoupravni sklepi, če se ne sprejemajo najboljši sklepi in rešitve za določene probleme, če se slabo posluje, če se sklene slaba pogodba, naredi izmet ali poneverba in podobno. Za vse te nepravilnosti bo odgovorjal vsaki delavec dotične organizacije združenega dela. Ta odgovornost je vgrajena v samoupravni sistem in se je ni moč izogniti. Vse naštetje deformacije namreč vplivajo na ustvarjanje dohodka. Iz zmanjšane dohodka zato po razporeditvi dohodka in čistega dohodka, bo tudi del dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke, tudi vzporedno zmanjšan. To pa je neposredna ekonomska sankcija za slabo delo in nepravilnosti pri delu na samoupravljanju. V kolikor bo manjši dohodek, se bo lahko tudi manj vlagalo v razširjeno reprodukcijo, na ta način se bo jutri dohodek za delitev še zmanjšal.

Istočasno se bo zaradi zmanjšane dohodka zmanjšal tudi delež za zadovoljevanje izobraževanja, zdravstva, kulture, športa in drugih potreb. To pa je posredna družbena sankcija za slabo delo v združenem delu. Ugotavljamo torej, da se sankcija za redno delo v organizaciji združenega dela širi v družbenem prostoru in se nato zopet vrača k delavcu.

Na osnovi zakona o združenem delu moramo delavci v statutu ali v Samoupravnem sporazumu o združevanju podrobno razdeliti odgovornosti za delo delegata v delavskem svetu, tako individualno poimensko na osebe, ki so izbrane ali imenovane za opravljanje določenih funkcij.

Torej, ko govorimo o samoupravni socialistični družbi, ki je odgovorna, a ko govorimo o samoupravljalcu lahko rečemo, da je govora o družbeno odgovornem delavcu, ki poleg odgovornosti za svoje osebno delo, odgovarja tudi za delo organov upravljanja in za delo organizacije združenega dela v kateri združuje svoje delo. Te odgovornosti so številne in skladne, med katerimi je tudi odgovornost delavca, ki je kot delegat izbran v delavski svet.

DELEGAT MORA BITI OSEBNO, KI IMA ČUT ODGOVORNOSTI

IZBIRAJMO NAJBOLJŠE! To je geslo s katerim usmerjamo akcijo in postopek delegiranja. Kaj to pomeni? To pomeni, da izbiramo za delegate v delavski svet le tiste, ki so se izkazali s svojim dobrim delom in, ki so aktivni pri delu v samoupravi. Kandidiramo in izbiramo delavca, ki so se že v preteklosti izkazali, da z vestjo in trudom opravljajo njim zaupane naloge. Za te ljudi se običajno reče, da

so odgovorni. S kandidiranjem odgovornih ljudi, ki imajo določene moralne kvalitete, se izognemo, da se delegira človeka, ki s svojim delom lahko samoupravi samo škodi.

Če izberemo najboljšega delavca za delegata, se delavci vseeno nismo povsem otresli svojih odgovornosti za delo. Še naprej so prisotne obveze, da z delegatom sodelujemo, da mu pomagamo pri delu in končno, da kontroliramo njegovo delo.

Delegatsko načelo pri delu v delavskem svetu zahteva od delegata, da iznaša in brani stališča skupine delavcev, ki so ga volili, delavcev svoje osnovne organizacije. To pomeni, da mora biti delegatu stališča delavcev podano in da se omogoči delegatu, da ugotavlja stališča svoje delovne sredine. Torej, če želimo, da bodo delegati aktivni, ga moramo vključiti v aktivno razpravo mi vsi. Zato delegata ne moremo poklicati na odgovornost, če ni zagovarjal stališča svoje sredine, če mu ta sredina v pripravi na delo v delavskem svetu, tega ni omogočila.

ZA KAJ BI MORAL DELEGAT ODGOVARJATI V DELAVSKEM SVETU?

Splošno bi lahko rekli, da bi delegat moral odgovarjati če:

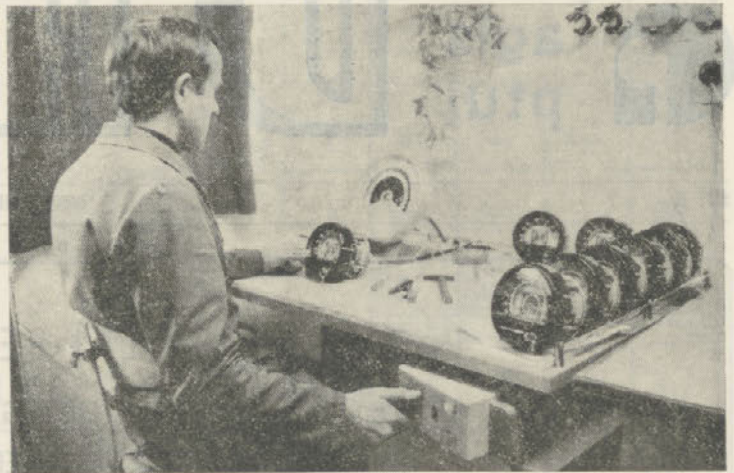
1. Ne vrši svoje funkcije.
2. Dela mimo ali nasproti od dobljenih smernic.
3. Če ne izpolnjuje drugih obveznosti ugotovljene s statutom ali s samoupravnim sporazumom o združevanju v delovno ali sestavljeno organizacijo.

1. Odgovornost, kadar delegat ne opravlja svoje funkcije

Kot je že omenjeno je prvi priuk nedejavnosti oziroma prekrška, če je pasiven do dela v delavskem svetu.

Za pasivnost delegata se smatra, če delegat ne išče možnosti, da izpostavi s svojo sredino delavcev kontakt, na osnovi česar bi lahko pridobil določena

Kontrola polizdelkov (foto: Korpar)

Nastavljanje tahografov

(foto: Korpar)

stališča tiste sredine. Če delegat nima takšnih smernic, bi načeloma ne mogel o zadevi na delavskem svetu niti razpravljati niti glasovati.

Delegat je tudi dolžan, da redno seznanja delavce, ki so ga izvolili v osnovni organizaciji, o delu delavskega sveta.

Posebna oblika neaktivnosti je tudi v primeru, če delegat ne obiskuje sej delavskega sveta, kar ima v veliki meri posledice, da tudi ostali delegati ne morejo korektno opravljati delegatske funkcije.

To se šteje za težjo kršitev delegatske obveznosti in moramo to tudi zapisati v samoupravnih splošnih aktih.

B. Odgovornost delegata za delo v okvirju dobljenih smernic

V primeru, če delegat nima zahtevnih smernic za delo na seji delavskega sveta smo takoj so krivi delavci in delegat. Za postopanje in odstopanje od smernic, pa je večno odgovoren le delegat. Vendar pa delegat ne odgovarja redno, ko odstopa od dobljenih smernic, kajti smernice naj bodo podane, za delo delegata tako, da oblikujejo neko okvirno stališče, znotraj katerih bo lahko delegat elastično odločal. Le takšno delo omogoča, da se delegat sporazumeva z drugimi delegati in delegacijami in s tem išče optimalno skupno rešitev za odprto vprašanje. V teh primerih delegat odgovarja za svoje delo, vendar ne odgovarja za odstopanje od smernic, če je seveda bila njegova odločitev še v okvirjih dovoljenega in še sprejemljiva, za delavce osnovne organizacije.

Vendar obstojata dva slučaja, ko je možnost odstopanja postrojena. Ta primer je jasen, ko se odloča o delitvi finančnih sredstev. Ker delavci sami odločajo o delitvi in združevanju sredstev, je nujno, da delegat v teh primerih ne odstopa od sedanjih smernic delavcev osnovne organizacije.

Takšno odstopanje oziroma odstopanje v takšnem primeru na-

rekuje nujne sankcije zoper delegata, ki se odloča drugače.

Zakon o združenem delu ne govori k uvodu odločitve, ki je bila sprejeta s prekoračitvijo zahtevnim smernic s strani delegata.

Mislim, da se mora takšen slučaj ponovno razpravljati na delavskem svetu. Če kljub temu ostane odločitev sporna, je nujno, da se takšen spor prenese pred arbitražo ali pred sodišče združenega dela.

C. Odgovornost delegata za opravljanje dolžnosti določenih s samoupravnimi splošnimi akti

Delegat delavskega sveta odgovarja tudi za delo in dolžnosti, ki izhajajo iz statuta ali iz drugih samoupravnih splošnih aktov oziroma samoupravnega sporazuma o združevanju.

Seveda je nujno vse naloge in dolžnosti konkretizirati v samoupravnih splošnih aktih.

D. Odgovornost delegata za delo delavskega sveta

Kot lahko greši delegat pri svojem delu, lahko greši tudi delavski svet kot organ samoupravljanja, vendar je takšna možnost neprimerno manjša, vendar ni izključena. V zvezi s tem se porajajo nehoti vprašanja in to so:

1. Ali odgovarja delegat, ki je postopek pri glasovanju v okviru danih smernic?

2. Ali odgovarja delegat, ki se je v takšnem primeru vzdržal glasovanja ali pa je glasoval nasproti danih smernicam, ki bi se v končni fazi, če bi bil sprejet sklep, pokazale, da lahko škodi organizaciji združenega dela.

Če odgovorimo na prvo vprašanje dobimo odgovor, da odstopanje od danih smernic, ne more biti vedno kaznivo, nasprotno, če bi se delegat togo držal zadanih smernic in bi glasoval za sklep, s katerega sprejetjem, bi zbedel organizacijo združenega dela, delegat za takšno odločanje odgovarja.

Delegat je v vsakem primeru v naši samoupravni socialistični družbi oseba, ne pa predmet

(Nadaljevanje na 3. strani)

Obsežne naloge pred pravno službo

Po programu za izvajanje določb ZZZ delovne organizacije AGIS, temeljnih organizacij in delovne skupnosti so pred strokovne službe in samoupravne organe postavljene velike naloge.

Do 30. septembra je potrebno izdelati osnutke vseh najpomembnejših samoupravnih splošnih aktov, ki morajo biti izdelani na podlagi ZZZ.

Po programih so kot glavni nosilci nalog določene na ravni delovne organizacije komisija za organiziranje TOZD, komisija za gospodarska vprašanja in komisija za spremljanje sistema delitve dohodka in osebnih dohodkov, v temeljnih organizacijah pa komisije za pravo samoupravnih aktov in komisije za gospodarska vprašanja.

Navedene komisije pa aktov ne izdelujejo, temveč jih le obravnavajo, ko dobijo osnutke od strokovnih služb, zavzemajo do podanih osnutkov pripombe in stališča ter jih nato posredujejo naprej v razpravo po postopku, ki je določen v programih.

Glavna odgovornost za izdelavo osnutkov aktov v določenih rokih leži na strokovnih službah. To je povsem razumljivo, saj komisije same strokovno niso usposobljene za izdelavo aktov, ki morajo po zakonu imeti določeno vsebino in obliko.

S tem zapisom želim delavce v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti seznaniti z akti, ki jih trenutno pripravljamo v pravni službi. Do 30. septembra moramo izdelati v pravni službi osnutke naslednjih aktov:

1. SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V TOZD

Ta samoupravni sporazum je splošni akt v temeljni organizaciji, katerega sklepajo delavci

med seboj. Sporazum mora vsebovati dejavnost temeljne organizacije in osnove za urejanje družbenoekonomskih odnosov delavcev v temeljni organizaciji zlasti pa osnove pri odločanju o sredstvih, razporejanju dohodka

Odgovornost delegata v delavskem svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

v rokah neke skupine delavcev v osnovni organizaciji. Delegat je dolžan preценiti svoje postopanje, a v danih primerih mora odstopiti od danih smernic, če je zato utemeljen razlog. Seveda mora to svoje stališče pozneje zagovarjati pred delavci osnovne organizacije.

V zvezi z drugim vprašanjem je samoumevno, da vsako zastavljanje zmanjšuje odgovornost delegata in obenem se povzroči škoda OZD.

Zakon o združenem delu daje možnosti, da v posebnih primerih družbeno politična skupnost razpusti imenovan delavski svet in to v primeru, ko so kršena načela družbene ureditve.

KOMU IN KAKO ODGOVARJA DELEGAT

Etična in moralna odgovornost se izredno slabo definira v združenem delu, tako da se tudi tozadevno malo ve. Vzrok, da je temu tako je po mojem mnenju to, ker se takšne norme ne dajo meriti ampak jih lahko le ocenjujemo.

Etična odgovornost, je odgovornost delegata samega do sebe, za svoje delo. Sankcija je v tem primeru neugodno počutje, ko te grize zavest za neodgovorno opravljeno delo, v nasprotnem primeru, ko se ugodno počuti, saj se zaveda, da je nalogo dobro opravil, za dobro organizacije združenega dela in naše družbe nasploh.

Drugi način odgovornosti, je politična odgovornost, to je odgovornost delegata pred svojimi sodelavci, ki so ga volili. V primeru, če je delegat član Zveze

komunistov ali katere druge družbenopolitične organizacije, odgovarja za svoje delo tudi tem organizacijam.

Delegat, ki je izbran v delavski svet temeljne organizacije združenega dela, odgovorja delavcem te temeljne organizacije. Če pa je delegat delavskega sveta delovne organizacije, odgovarja za svoje delo delavcem temeljne organizacije iz katere izhaja in delavskemu svetu te temeljne organizacije.

V skrajnem primeru za nedelo, slabo delo in večkratne napake, posebno kadar često odstopa od podanih smernic se lahko takšnega delegata odpokliče pred iztekom mandata. Odpoklic delegata se lahko izvrši po predpisanem postopku, ki se sprovede v temeljni organizaciji iz katere izhaja. Delegat je odpoklican pred iztekom mandata, če se za odpoklic izjasni večina delavcev temeljne organizacije v skladu z zakonom.

ZAKLJUČEK

Ko smo seznanili vsebino delegatskega sistema naše samoupravne ureditve smo ugotovili naslednje:

— odgovornost delavcev, ki so delegate volili in delegata samega, se nenehno prepleta, kar narekuje, da precizno reguliramo delegatske odgovornosti v splošnih samoupravnih aktih.

— če sankcioniramo odgovornost delegata v združenem delu se moramo zavedati, da ni dovolj, če upoštevamo samo pravno formalna načela, ampak moramo upoštevati razvijanje moralnoetične odgovornosti delavca — delegata.

Krabonja ing. Franc

in čistega dohodka, pri delitvi sredstev za osebne dohodke in pri delovnih razmerjih, kakor tudi razloge za združevanje dela in sredstev v delovno organizacijo in obveščanje delavcev.

Sporazum mora biti sprejet z večino glasov delavcev temeljne organizacije z referendumom. Ko je sporazum sprejet, vsak delavec v temeljni organizaciji s posebno pismeno izjavo svobodno odloča, ali se z njim strinja. Če delavec noče dati pismene izjave, da sprejema navedeni sporazum, mu na podlagi 216. člena ZZZ preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji z dnem, ko ni hotel dati pismene izjave oziroma z iztekom zadnjega dne za takšno izjavo.

2. STATUT TEMELJNE ORGANIZACIJE

Statut temeljne organizacije izdelan na podlagi ZZZ, bo zelo obsežen akt, katerega pa bodo morali delavci kljub temu zelo temeljito obdelati. Obvezno in torej minimalno vsebino statuta temeljne organizacije določa 337. člen ZZZ, razen tega pa nekateri členi zakona še posebej določajo, da se mora neko določeno vprašanje urediti v statutu. Kljub temu, da je statut temeljne organizacije nekoliko izgubil na svojem pomenu, saj postavlja Zakon o združenem delu na prvo mesto samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD, ostaja še naprej zelo pomemben akt, na kar kaže tudi dejstvo, da ga morajo delavci sprejeti z referendumom.

3. SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽITVI TEMELJNIH ORGANIZACIJ V DELOVNO ORGANIZACIJO

Dogovorjeno je bilo, da bomo že obstoječi samoupravni sporazum uskladili z Zakonom o združenem delu.

Po podrobnejši proučitvi vsebine sedanjega sporazuma smo ugotovili, da je sporazum glede na 372. člen ZZZ, ki določa njegovo obvezno vsebino, zelo pomanjkljiv in tudi precej v na-

sprotju z Zakonom o združenem delu. Zaradi tega bo potrebno izdelati povsem nov osnutek sporazuma. Izdelan bo na podlagi skupno dogovorjenih stališč predstavnikov vseh temeljnih organizacij.

4. STATUT DELOVNE ORGANIZACIJE

Tudi statut delovne organizacije bo izdelan v novem besedilu, vseboval pa bo zlasti določbe, ki so pomembne za organiziranje, za delo in poslovanje delovne organizacije, za uresničevanje samoupravnih pravic delavcev ter druge določbe v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo in zakonom.

5. SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V DELOVNI SKUPNOSTI

Tudi delavci v delovni skupnosti sprejemajo po Zakonu o združenem delu samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev, statut delovne skupnosti in vse ostale akte po enakih načelih, kot delavci v temeljnih organizacijah. Ker imamo po novi organizaciji dve delovni skupnosti in sicer delovna skupnost skupeih služb in delovna skupnost komerciala, bo vsaka delovna skupnost morala imeti svoje samoupravne splošne akte.

6. STATUT DELOVNE SKUPNOSTI

Statut delovne skupnosti vsebuje podobne določbe kot statut temeljne organizacije in ga morajo delavci sprejeti z referendumom.

7. SAMOUPRAVNI SPORAZUM O MEDSEBOJNIH PRAVICAH, OBVEZNOSTIH IN ODGOVORNOSTIH MED DELOVNO SKUPNOSTJO IN TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI ZDRUŽENEGA DELA, KOT UPORABNIKI NJENIH STORITEV

Osnutek tega akta je že izdelan in tudi dan v javno razpravo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Izrekanje sožalja družini Dušana Petroviča-Šaneta

(foto: Korpar)

Ukrepati moramo odločno in pravočasno

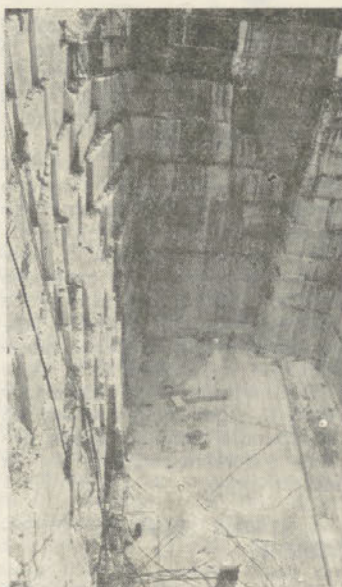
Tudi najbolj ostra razprava, ki vodi k doseganju prodornosti primernih proizvodnih programov je boljša, kot obrekovanje za vogalom.

Običajno prihaja do ostrih razprav tedaj, kadar se za sejo temeljito ne pripravimo in ne podamo konstruktivne predloge. V taki ihiti se večinoma samo napada, žali ali šikanira posameznika in ga prikazuje kot edinega povzročitelja nekoordiniranega stanja, kot da samoupravni organi sploh ne obstojijo in odločajo o vseh bistvenih vprašanjih.

Če začnemo razmišljati, pride mo do zaključka, da moramo v bodoče za sestanek pripraviti predloge, ki bodo vsebovali najboljše rešitve posameznika. Odbor samoupravne delavske kontrole DO AGIS je že 12. 9. 1977 razpravljal na svoji 12. redni seji izvajanje direktorja TOZD TAP. V proučevanju dobesednega zapisa je ugotovil, da se tako izvajanje ne da reševati na pamet. Zaradi tega je odbor sklenil, da dostavijo poročila: direktor DO AGIS, pomočnik direktorja za tehnična vprašanja, vodja sektorja Marketing in razvoj, vodja komercialnega sektorja, vodja tehničnega sektorja, direktor TOZD TAP, direktor TOZD AKG-SIGMA. V teh poročilih morajo ozko sodelovati tudi vodji posameznih strokovnih služb in biti sopodpisniki poročil. V poročilih pričakujemo, da bo marsikaj zelo resno postavljeno za osvetlitev težav, zakaj niso posamezne naloge izvršene v letu 1977 in kako si naši vodilni in vodstveni delavci predstavljajo iste težave premostiti v letu 1978 s polnim sodelovanjem in odločanjem samoupravnih organov.

Z dosedanjimi uspehi v DO AGIS smo v resnici lahko zadovoljni. Ker pa še zmeraj posamezne službe ne izvršujejo zadovoljivo svojih nalog, je bistvena naloga odbora samoupravne delavske kontrole, da na 13. seji CDS AGIS predlaga učinkovite ukrepe. Ukrepi naj bazirajo na poročilu in proučevanju predlogov proizvodnih delavcev s katerimi smo v stalnem kontaktu.

Iz dosedanjih razgovorov z neposrednimi proizvodnimi delavci

Rudnik marmorja pri Arandelovcu

v vseh TOZD bo dolžan odbor samoupravne delavske kontrole predlagati med ostalimi ukrepi tudi naslednje ukrepe:

1. Načrtno izdelati sistem odgovornosti — soodgovornosti in koordinacija odgovornosti in vseh ravneh: v DO AGIS — TOZD — DSSS — SEKTORJIH — v vseh strokovnih službah — obratovodji — oddelkovodji in skupinovodji.

2. Načrtno izdelati sistem ocenjevanja izvrševanja nalog za vsako vrednoteno delo. Proučiti že izdelani predlog sekretarja konference ZKS — DO AGIS tov. Krabonja Franc — po možnosti istega izboljšati in uveljaviti na vseh nivojih v DO AGIS — TOZD — DSSS, s pogojem, da je vsako delo ovrednoteno.

3. Direktorja DO AGIS se bo moralo zadolžiti, da sektor za Marketing in razvoj skupaj s komercialnim sektorjem izdelajo načrt za doseganje primernih novih proizvodnih programov. Novi proizvodni programi naj bodo prodorni in po možnosti pravično razdeljeni po TOZD.

4. Gospodarski načrt za 1978 naj bo realno postavljen s polno odgovornostjo predlagateljev. Za spremljanje izvrševanja gospodarskega načrta se zadolži pomočnika direktorja za tehnična vprašanja, ki bo s polno odgovornostjo in pravico reševal

jah in v delovni skupnosti, da osnutke temeljito obravnavajo in podajo pripombe nanje.

Zlasti samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD in statut TOZD, ki bosta izdelana v enakem besedilu za vse temeljne organizacije, je potrebno v vseh temeljnih organizacijah podrobno obravnavati in ju v postopku do dokončnega sprejema na referendumu prilagoditi glede na konkretne razmere v posameznih temeljnih organizacijah.

Danica Vindiš

tedenske in mesečne proizvodno tehnične probleme ter o vseh rezultatih — slabih in dobrih — seznanjal samoupravne organe na ravni delovne organizacije.

5. Direktorji TOZD in njihovi namestniki so odgovorni za spremljanje izvrševanja gospodarskih načrtov TOZD — za vsako težavo in zaostanke morajo po sistemu odgovornosti, ustmeno oziroma pismeno urgirati. V kolikor tudi to ne pomaga morajo o težavah seznaniti samoupravni organ TOZD, ki bo odločal o ukrepih hitro in prodorno.

Kako bodo vodilni in vodstveni delavci sodelovali s samoupravnimi organi je veliko odvisno od njihovih sposobnosti, saj je že neštokrat dokazano, da so samoupravni organi učinkovito reševali probleme, ki jih posameznik ni mogel rešiti.

Prepričan sem, da se bo na sestanku z direktorjem DO in TOZD, vodjem DSSS, vodji sektorjev in s predstavniki DPO — pojavilo še niz kadrovskih in organizacijskih vprašanj.

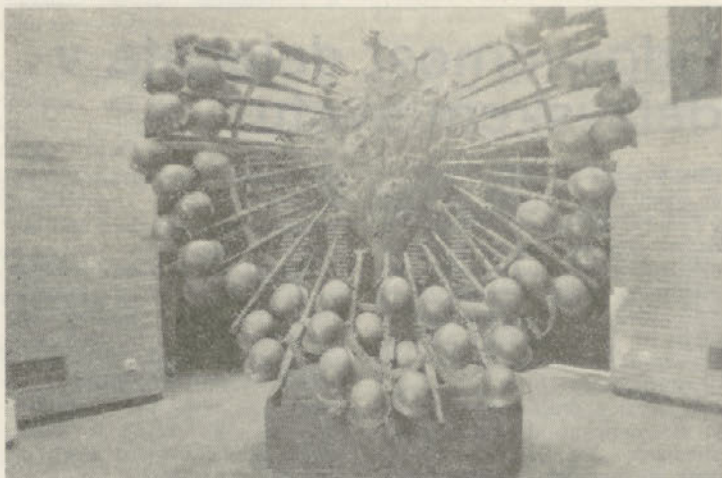
Torej iz ostre razprave na CDS DO AGIS, se mora začeti delati sistematsko odgovorno in enotno na vrednotenju dela v vseh službah. Za delo, ki ni normirano oziroma ni ovrednoteno, ne bo opravičila. Ocene izvrševanja nalog v začetku mogoče ne bodo realne, vendar zavedati se moramo, da za nedelo ni plačila. Za izvrševanje teh nalog je potrebno veliko enotnosti in zaganjanja vseh.

Ali so ta razmišljanja sprejemljiva, bo ugotovil odbor samoupravne delavske kontrole in organi samoupravljanja v DO AGIS — DSSS in v TOZD.

Makovec Vlado

Iz muzeja 21. oktober v Kragujevcu

(foto: Korpar)

„Bližnjice“ na delovno mesto

Mnogi delavci naše tovarne prakticirajo prihod na delo ali z dela tako, da si izberejo najkrajšo pot iz delavnice, da čimprej pridejo na delo ali domov. Pri tem se ne zavedajo, da jih na prepovedanem mestu lahko doleti nesreča bodisi na železniškem tiru ali s transportnim sredstvom, ali kako drugače, ker so pri tem početju na določenem kraju hitri, ponavadi celo tečejo, da bi jih kdo od »odgovornih« ne opazil.

Pri takem nervoznem prečkanju poti in bližnjic pridobe kvečjemu minutico ali dve, zraven pa se izpostavljajo poškodbam ali celo smrtnim nesrečam. Zato si moramo za vedno zapomniti, da samo po določeni in varni poti pridemo v službo ali iz službe in da se z upoštevanjem tega, lahko ognemo mnogim neprilicam za vas, za vašo družino in za našo tovarno.

Janez Feguš

(Nadaljevanje s 3. strani)

vo delavcem. V pravni službi moramo iz tega akta oblikovati dva glede na dve delovni skupnosti in ga uskladiti z novo organizacijo dela delovne organizacije AGIS, katero so delavci sprejeli na referendumu dne 9. 9. 1977.

Ko bodo vsi naštetih osnutki izdelani in podani komisijam (tudi akti, ki jih pripravljajo druge strokovne službe, bo dolžnost vseh organov, družbenopolitičnih organizacij — zlasti sindikata in delavcev v temeljnih organizacijah

TOZD Precizna mehanika

TOZD PM je bila ustanovljena leta 1975, sočasno s TOZD TAP in TOZD Orodjarno. Osnovna dejavnost TOZD PM je izdelava finomehanskih izdelkov in instrumentov za registracijo časa, vrtljajev in hitrosti (tahograf) in instrumentov za regulacijo temperature in pritiska (komandne plošče za peči centralnih kurjav), nadalje kontrolnih naprav za merjenje neuravnoteženosti koles avtomobilov (WUBO) ter proizvodnja električnih in elektronskih izdelkov za regulacijo in ustvarjanje svetlobnih, zvočnih in električnih impulzov ali efektov (programator za smerne kazalce in brisalce). K osnovni dejavnosti spada tudi proizvodnja rezervnih delov in registriranih trakov. Postranska dejavnost TOZD PM servisne usluge na izdelkih precizne mehanike in elektronike lastne proizvodnje in na izdelkih drugih proizvajalcev.

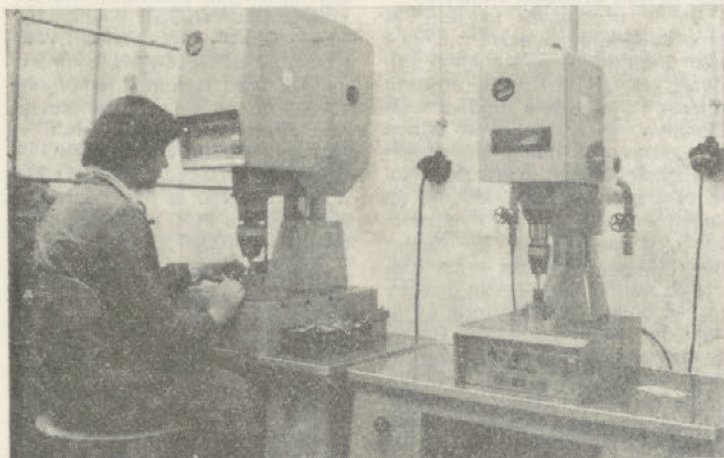
verjetno storili v preostalih mesecih tega leta, kar pa ni odvisno samo od nas samih, ampak predvsem od naših kooperantov, ki sodelujejo pri našem programu proizvodnje tahografov.

Trenutno dobri rezultati plasmana naših izdelkov pa nas ne smejo zavesti, saj vemo, da čakajo TOZD PM v naslednjem obdobju težke naloge, ki so vezane na zamenjavo obstoječega ti-

pa tahografa z novim, sodobnejšim.

Da bi se ta cilj ustvaril, bodo potrebna velika investicijska vlaganja tako v obratna kot osnovna sredstva, saj vemo, da je sedanja proizvodnja vse preveč odvisna od uslug kooperantov, v TOZD pa si želimo, da bi bil čim večji tudi delež našega lastnega vloženega dela.

Edvard Vindiš

Zahtevno delo za strojem

(foto: Korpar)

TOZD PM ima zaposlenih 63 delavcev, 17 delavcev iz DSSS pa skrbi za tehnično in operativno pripravo proizvodnje samo za našo TOZD. Struktura zaposlenih kaže, da prevladujejo nekvalificirani delavci, ki so zastopani z 80 % in to predvsem ženske.

V petletnem programu ima TOZD PM planiran naslednji bruto produkt:

Izdelki precizne mehanike in elektronike

1976	1977	1978	1979	1980
28.000	38.000	45.772	50.729	55.686
v vrednosti v 1000 din				

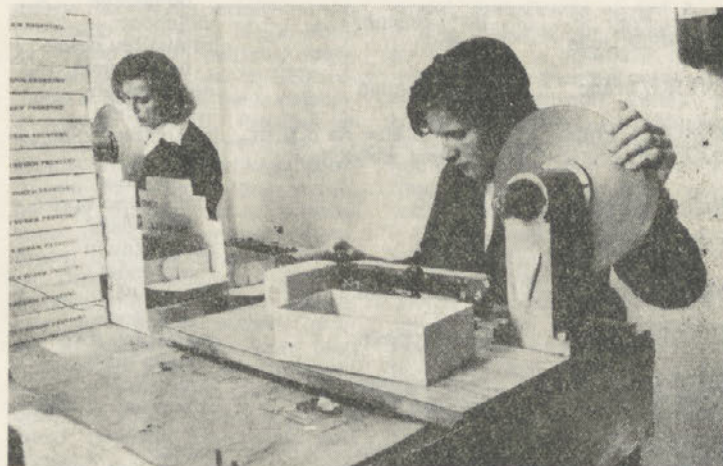
Porast proizvodnje je predviden skladno s porastom povečanja proizvodnje avtomobilske industrije, ki je vezana na vgrad-

njo izdelko precizne mehanike in elektronike.

TOZD PM je imela v letu 1976 velike težave s plasmanom proizvodov na tržišču, zaradi velike konkurence uvoženih tahografov in registriranih trakov, zato je bil letni plan po bruto realizaciji komaj dosežen. V tekočem letu pa se je stanje na tržišču bistveno spremenilo, ker imajo uvozniki vedno manj deviznih sredstev za uvoz nam konkurenčnih izdelkov. Plan proizvodnje za prvih osem mesecev je bil presežen, saj smo napravili v tem času skoraj toliko tahografov in registriranih trakov, kot lani celo leto. Tudi doseženi ostanek dohodka se giblje nad planiranim. Kljub temu pa še vedno nismo zadostili potrebam naših kupcev. To bomo

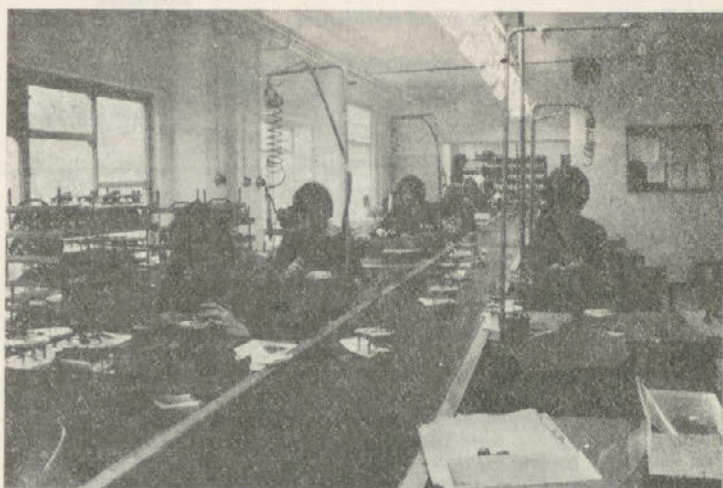
Delavki pri navijanju traku za tahograf

(foto: Korpar)

Pogled na notranost proizvodne hale TOZD Precizna mehanika

(foto: Korpar)

Izdeava polizdelkov za tahografe

(foto: Korpar)

DRUŠTVO LJUDSKE TEHNIKE AGIS PTUJ

ZAHVALA

V okviru srečanja, ki smo ga izvršili v jubilejnem letu 1977 v vašem mestu, da utrdimo bratstvo in prijateljstvo med našimi narodi, se vam iskreno zahvaljujemo za prispevani trud, da je srečanje uspelo tako prisrčno in v duhu bratstva in prijateljstva.

V spomin na srečanje vam pošiljamo nekaj posnetkov, ki vas naj spominjajo na bratsko srečanje s predstavniki DPO Agis iz pobratenega mesta Ptuja.

Ob tej priložnosti vam tudi čestitamo k vašemu občinskemu prazniku in vam želimo mnogo delovnih uspehov.

Tovariški pozdrav!

Ptuj, 22. septembra 1977

Predsednik
društva LT Agis
Ludvik Gojkovič

Zahvalo iste vsebine smo poslali tudi delovnemu kolektivu zavodov Crvene zastave. Dodali smo samo to, da je naša želja da okrepimo delovanje na gospodarskem področju.

ODBORI ZA KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI

Dragi bralci, v tej in vsaki naslednji številki vam bomo redno poročali o kršitvah delovnih obveznosti delavcev, ki so zaposleni v naši delovni organizaciji. Vsaka kršitev delovnih obveznosti je v veliko škodo naši delovni organizaciji, zato je naša želja, da s tem poročanjem razsvetlimo neprimerno obnašanje nekaterih in le-te vzpodbudimo k temu, da treznejše premislijo o svojih namerah.

Od 1. januarja do 16. septembra 1977 so odbori za kršitev delovnih obveznosti obravnavali naslednje kršitelje:

ZURAN Marjan	pogojna izključitev	ne izvrševanje delovne naloge
KOZEL Anton	javni opomin	uživanje alkohola
PRIGL Ciril	javni opomin	zapustil delo
JURGEČ Jakob	pogojna izključitev	izostanek
LAČEN Mirko	opomin	vinjenost
ZORJAN Stanko	javni opomin	nedisciplinarnost
BELE Janez	opomin	neprimerno obnašanje
KOZEL Ivan	javni opomin	vinjenost
PLAJNŠEK Jože	opomin	zapustitev delovnega mesta
CVETKO Franc	javni opomin	neupravičen izostanek
KUKOVEC Franc	razporeditev na d. d. m.	zapustitev dela
DJONŠEK Franc	pogojna izključitev	izostanki in zap. dela
ŠMIGOC Miloš	opomin	malomarno opravljeno delo
GOLOB Martin	opomin	zapustitev in vinjenost
MEDVED Ivan	javni opomin	neupravičen izostanek
KOLARIČ Jože	javni opomin	zapustitev delovnega mesta
GRABAR Branko	javni opomin	vinjenost
DORNIK Milan	pogojna izključitev	izostanek z dela
ROGINA Franc	javni opomin	žalitev
KUMER Franc	ustno opozorilo	malomarno opravljeno delo
MUNDA Ivan	prenehanje last. delavca	neupravičen izostanek
CAF Stanko	pogojna izključitev	neupravičen izostanek z dela
GRABAR Branko	razporeditev na d. d. m.	vinjenost
ČEH Srečko	javni opomin	vinjenost
DOKL Branko	javni opomin	zapustitev dela

BENIFICIRANA DELOVNA MESTA — DA ALI NE!

Na osnovi veljavne zakonodaje in drugih predpisov iz področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja in neuradnih analiz delovnih mest kot so livar, polirec, vulkanizer, valjar je sindikalna organizacija predlagala uvedbo postopka za benificiranje delovne dobe na omenjenih delovnih mestih.

Da bi se lahko vložil zahtevek za benifikacijo delovnih mest je potrebno izdelati naslednje:

— Analizo vzročne zveze med morebitnim absentizmom in pogoji dela v oddelkih in poklici delavcev na predlaganih delovnih mestih. Cilj te analize je, da se glede na vrsto, število, strukturo in frekvenco primerov staleža ugotovi ali pogoji dela iz delovne sredine vplivajo na pojav obolenj in ali se obstoječe bolezni zaradi tega še stopnjujejo in v kolikšni meri.

— Izdelava analiz, in to: izostanki iz dela zaradi bolezni in poškodb, ki so se pojavljale v minulih 10 letih; stanje kvalifikacijske strukture delavcev, ki so bili odsotni iz dela vsled bolovanja. Ugotovitev poprečnega števila izgubljenih dni po kvalifikacijski strukturi zaposlenih na predlaganih delovnih mestih; analizo stanja izostankov po letih starosti, ekspoziciji, delovni dobi in kvalifikacijah; analizo struktur delavcev glede na skupno delovno dobo.

Kot nenazadnje je potrebno ugotoviti ali se bi z uvedbo novih tehnoloških procesov z mehanizacijo, avtomatizacijo procesa dela izboljšali pogoji za delo in sočasno izboljšala kvaliteta in povečala proizvodnja.

Kot vidimo je za uvedbo predloga za verifikacijo potrebno niz analiz in elaboratov, ki pa še morajo skozi rešeto zakonov in predpisov.

Za analize in elaborate je zadolžena služba družbene samozaščite, ki že postopoma zbira podatke, ki so v prvi fazi neobhodno potrebni za nadaljno obdelavo. O rezultatih bomo sproti obveščali člane kolektiva v naslednjih številkah:

Janez Feguš
SDS

Bogat program založbe DE in drugih njenih dejavnosti

Letos DELAVSKA ENOTNOST, glasilo Zveze sindikatov Slovenije praznuje 35-letnico izhajanja. Ob jubileju je prav, da jih spoznamo, da se seznanimo z njihovimi dejavnostmi in prizadevanji, da bi glasilo slovenskih sindikatov še bolj približali članstvu.

Vsi v uredništvu in tisti, ki smo kakorkoli povezani z Delavsko enotnostjo, se nenehno trudimo, da bi bil časnik povsem glasilo tistega dela sindikalnega članstva, ki ima aktiven odnos do smotrov in nalog slovenskih in jugoslovanskih sindikatov. Novi vsebinski koncept, ki smo ga začeli uveljavljati pred dvema letoma, v znatni meri že odseva naša hotenja. O tem priča tudi stalno naraščanje števila bralcev in naročnikov; v dveh letih se je naklada skoraj podvojila. Danes že tiskamo 40.000 izvodov, kar se prej še ni zgodilo. Naša prizadevanja pa veljajo temu, da bi Delavske enotnosti prejemal vsak sindikalni aktivist, kar smo zapisali tudi v sklepih na zadnjem kongresu slovenskih sindikatov, ko naj bi dosegli naklado Delavske enotnosti 60.000 izvodov, kolikor je sindikalnih aktivistov v Sloveniji.

Znano je, da že četrto leto izhaja kot priloga DE tudi »Vzajemnost«, glasilo skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Letos pa sta se ji pridružili še dve prilogi, in sicer »DELEGATSKI OBVEŠČEVALEC« Zdravstvene skupnosti Slovenije in »SINDIKALNI POROČEVALEC« republiškega sveta ZSS.

Naša prizadevanja pa gredo zdaj tudi v smeri, da bi po novem letu DE začela izhajati dvakrat tedensko. Tako bi postalo informiranje sindikalnega članstva še bolj aktualno in učinkovito.

Ob tej priložnosti bi vam rad predstavili tudi druge naše dejavnosti.

Najprej nekaj o naši založbi. Osnovna dejavnost založbe je izdajanje sindikalne literature (najbolj znana je zbirka knjižnica SINDIKATI) ter sociološke in družboslovne literature. Med deli, ki smo jih izdali doslej, naj omenimo HIERARHIJO, INVENTIVNO DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU, EVROPSKO VARNOST IN SODELOVANJE in druge. Tik pred izidom iz omenjene zbirke pa so dela docentke dr. Ane Kranjc IZOBRAŽEVANJE — NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA, dr. Firdusa Džinića VEDA O KOMUNICIRANJU in mag. oec. Lojzeta Sočana POT V GOSPODARSKO RAZVITOST SLOVENIJE.

Občasno naša založba izdaja tudi druga knjižna dela. Med njimi naj omenimo najpopularnejšo foto-monografijo »LJUBLJANA«, ki smo jo natisnili v nakladi 20.000 izvodov, v slovensčini, angleščini in nemščini. V okviru založbe sodijo še izdaje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in pa Servis za izdajanje tovarniških glasil. Trenuto pomagamo pri izdajanju in pri urejanju že 14 tovarniških glasilom.

Ob koncu še tole: letos smo v Tavčarjevi ulici 5, v Ljubljani odprli prenovljeno knjigarno in prodajno galerijo. V njej je moč dobiti vso družboslovno in sociološko literaturo, ki izhaja v Jugoslaviji, vse jugoslovanske dnevnike, tednike in številne tuje časopise ter revije ter originalne slike slovenskih in jugoslovanskih samorastnikov. V knjigarni sprejmejo silke tudi v okvirjanje. Če pa želite, da vam natisnemo, ali posredujemo kakršenkoli komercialni tisk (koledarje, prospekte, razglednice, tiskovine) ali izdelke za pisarniške potrebe (mape, etuije, albume itd.), se prav tako lahko oglasite pri nas. Tudi to je ena izmed naših dejavnosti.

Degustacija vin udeležencev izleta DLT

(foto: Korpar)

Delo v konstrukciji

Običaj je že, da v našem glasilu predstavljamo delo v posameznih oddelkih.

Poizkusil bom v kratkih besedah podati delo v konstrukciji opreme.

Večkrat slišimo od določenih posameznikov opaske da je konstrukcija zgolj preroisovalnica.

Res je, da dobimo od določenih partnerjev (npr. TAM) načrte, ki jih je potrebno prerisati. Vendar, ko je načrt prerisan ni rečeno, da je predmet izdelan. Do izdelave oziroma potrditve mine precej časa, ker pri tem vedno nastopajo določeni problemi, ki spremljajo osvajanje. Konstrukter mora dobro premisliti preden potrdi oziroma dovoli zaključitev orodja, saj se pojavljajo vedno določena odstopanja od predpisanih mer na načrtu. To pa povleče za seboj še določeno odgovornost, saj bi pri nepravilni odločitvi konstrukterja prišlo do večje škode. V kolikor konstrukter orodja ne potrdi, sledi ponovno popravilo. Zadeva se ponavlja tako dolgo, dokler konstrukter orodja ne potrdi. Nato sledi vskladitev vseh načrtov po zapisnikih kontrole. Sledi preizkusna serija in nato 0-serija. Pri obeh mora konstrukter biti prisoten, saj mora skupaj s tehnologij odpravljati določene napake, ki se predvidoma pojavljajo. Šele nato

lahko izda dokumentacijo za redno proizvodnjo.

V kolikor se osvaja novi artikel, je potrebno premisliti najboljšo varianto, najcenejšo izvedbo in s tem tudi dizajn. Sledijo pogovori s kupci in kooperanti, potrditve vzorcev in homologacija.

Delo se nadaljuje v preizkusu materialov, vzorcev in celotnih sklopov. Pri tem nastopa več problemov, ki jih konstrukter mora vsaj delno poznati. Področje je široko, saj zajema poznavanje materialov od plastike, jekla, aluminija, bakra, maziv, gume itd.

Ko je artikel preizkušen, sledi izdaja dokumentacije, kot sem že opisal. Mislim, da ni potrebno pri tem posebej poudarjati odgovornosti konstrukterja.

Se bi lahko napisal o delu v konstrukciji, saj je ta opis delček vsega kar opravljamo.

Nisem še omenil vzporednih nalog, kot so izdaja sprememb, obvestil, dopisov, kontaktiranje s prodajo, nabavo, marketingom, kontaktiranje s tujimi partnerji itd.

Ne bi rad potenciral delo v konstrukciji, upam pa, da sem uspel vsaj delno prikazati potek tega dela in odgovornost oziroma posledice, ki se porajajo ob napačni odločitvi konstrukterja.

A. I.

Delo in problematika v skladišču gotovih izdelkov

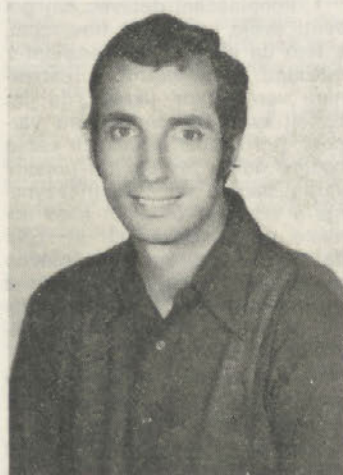
Delo v skladišču gotovih izdelkov se odvija predvsem na prevzemu in predaji blaga. Poteka v zelo slabih oziroma neprimernih prostorih, saj je SGI trenutno v najstarejši ter v najslabši zgradbi v AGIS. Prostorji so premajhni in neopremljeni za skladiščenje tako velikega asortimana blaga. Da je delo v SGI še bolj težavno so krivi predvsem dislocirani prostori, ki so precej oddaljeni drug od drugega. Delavci zaposleni v SGI so izpostavljeni vremenskim neprilicam, saj v slučaju padavin, mraza, ali snega morajo prav tako odpremljati blago, predvsem zunaj zgradbe, kajti v samem skladišču ni toliko prostora, da bi lahko pošiljke pripravljali pod streho.

Potrebno bi bilo predpisati za vse artikle, ki prihajajo v SGI re-

fuzno, primerno embalažo ter postopek embaliranja uvesti že v sami proizvodnji. Če pogledamo, da prihajajo v skladišče finalni izdelki celo v razstavljenem stanju (nekompletirani), katerih je kar precej, pridemo do zaključka, da bo v bodoče potrebno razmišljati na kakšen način kompletirati finalne izdelke že v sami proizvodnji. Želja delavcev zaposlenih v SGI po novih skladiščnih prostorih je nepopisna. Mislim, da se bodo dolgoletne obljube po novem skladišču, le uresničile, saj je skrajni čas za izgradnjo novega skladiščnega prostora, ki bi naj bil tudi primerno opremljen. Edino s tem si bomo zagotovili točnejšo in hitrejšo manipulacijo z blagom, kar je velikega pomena za pozitivne odnose naše delovne organizacije do kupcev.

Janez Bezjak

Odšel je drugam

Spoznala sva se na zelenem polju, takrat še oba »fanta« v črnem dresu. Skupaj sva se podila za okroglim usnjem, stala med vratnicami in reševala kar se je rešiti dalo. Srečala sva se na nogometnem igrišču NK Drava kot konkurenca — konkurenci, saj sva bila oba vratarja. Ko sem nehal igrati nogomet, je bil lvo že 4 leta zaposlen v našem podjetju. Mislim, da ni bilo potrebno povdarjati njegove humanosti do človeka, njegove prizadevnosti in židane volje, ko je na izletih držal družbo »na no-gah«.

Mislim, da je malo ljudi, ki ga ne bi poznali pod vzdevkom »Ivo Klara — Kaj Toni Dalara«.

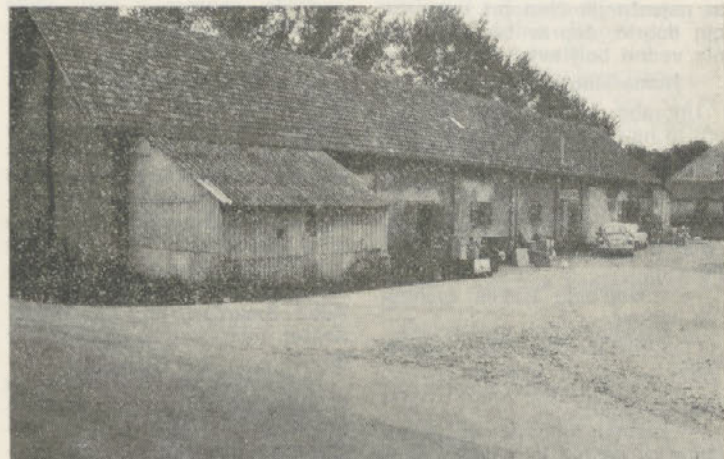
Še nekaj let do njegovega odhoda na drugo delovno mesto sva sodelovala na športnem področju, kjer je bil odličen športnik, še boljši organizator in prijatelj. Zelo dobro sva sodelovala v OOS, kjer je z mnogo entuziazma vodil šport in rekreacijo.

Vem, da mu ni bilo lahko zapustiti svoje sredine, svoje tovariše in sodelavce. Vendar je v življenju določena poteza, ki človeka preusmeri drugam, podobno kot izraz v šahu — mat.

V imenu prijateljev se mu zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje in požrtvovalnost. Naša želja pa je, da bo na novem delovnem mestu prav tako uspešen kot je bil pri nas. A. I.

Stavba skladišča gotovih izdelkov

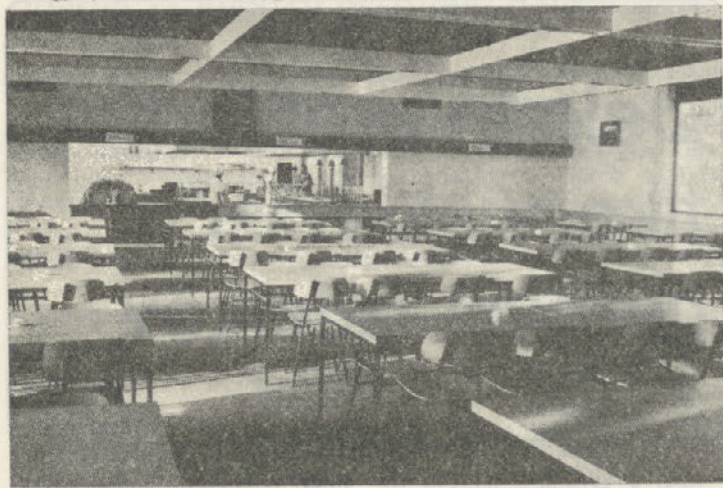
(foto: Korpar)

Notranjost skladišča

(foto: Korpar)

Pogled na notranjost obrata družbene prehrane

(foto: Korpar)

Avtomatizacija in numerično krmilni stroji

V želji, da bi človeka razbremenili predvsem fizičnega dela, se je vedno povečevalo število naprav, orodij in strojev, ki so se iz dneva v dan izpopolnjevali. Torej je cilj avtomatizacije doseči čim večjo in čim bolj kvaliteto proizvodnje pri manjši psihični in fizični obremenitvi ter z manjšimi stroški proizvodnega procesa. Seveda pa se bo moral človek vedno več učiti, če bo hotel slediti dinamičnemu razvoju, saj bo vedno ostal s svojo zmožnostjo ustvarjanja odločilen in najvažnejši člen pri ustvarjanju dobrin, čeprav bo proizvodnja vedno bolj avtomatizirana.

Numerično krmilni stroji

Uporabo NC strojev ugodno vpliva na uvajanje modernih konceptov vodenja in upravljanja, saj ima njihova uporaba naslednje prednosti:

— izdelavo zelo kompliciranih oblik pri minimalnem številu operacij,

— zmanjšanju števila vpenjalnih naprav,

— zvečana natančnost izdelave,

— zmanjšan vpliv človeka pri posluženju,

— začetki numeričnega krmiljenja so nastali leta 1952 v MTT (Massachusetts Institute of Technology). Pri obdelavi letalskih delov niso več uporabljali kopirnih sistemov, ki so bili zelo dragi, ampak so uporabljali sistem po številu izračunanih vrednostih. Ta sistem se je v naslednjih letih zelo hitro izpopolnil.

Ročno programirani NC stroji

V Jugoslaviji smo zelo v zaostanku na področju uvajanja NC tehnologije. So pa vse možnosti, da bo šel razvoj v tej smeri hitreje naprej, saj nameravajo nekateri naši proizvajalci obdelovalnih strojev izdelovati te stroje doma, zaenkrat še po tujih licencah. Za enkrat je še za nas pomembna uporaba NC strojev z ročno programiranimi sistemi, kajti ekonomski pokazatelji predvidevajo strojno programirane stroje pri večjem številu in to od 4 NC stroje naprej. Pri pro-

gramu za NC stroj je potrebno zapisati vse okvare za obdelavo obdelovanca, v jeziku, ki ga razume NC-krmiljenje. Vse okvare zanj zapišemo v ustrezni obliki, ki je sestavljena iz črk in števil. Vsaka črka in številka pa je zapisana v ustrezni kombinaciji lukenj na perforirnem traku, ki ga izključamo s pomočjo lukljivega stroja. Perforirni trak je torej nosilec programa, ki vsebuje vsako funkcijo stroja in vsako gibanje orodja, ki so potrebna za celotni cikel.

Spremljanje NC tehnologije v AGISU

Po zaslugi Visoke tehniške šole Maribor TOZD strojništvo, ki si posebno zadnje čase prizadeva približati znanje njihovih strokovnjakov čim bolj proizvodnemu procesu, so bili organizirani tečajji za programerje in operaterje za NC stroje.

Te tečaje so vodili priznani slovenski strokovnjaki, prof. dr. Adolf Šmarčan, prof. dr. Pavel Šošter, mag. Andrej Polajner ter drugi.

Tega tečaja so se udeležili tudi štirje tovariši iz naše delovne organizacije in sicer trije za programerja operaterja na NC frezalno vrtnem stroju »Cincinnati« in eden za programerja operaterja na NC stružnici »Georg Fischer«. Oba ta stroja imajo v laboratoriju za avtomatizacijo na VT šoli v Mariboru.

V kratkem bomo imeli tudi prvi vrtni NC stroj v naši delovni organizaciji, saj so urejene vse formalnosti za nabavo stroja. Stroj bo nemške znamke »Stama«; uporabljal se bo za obdelavo zahtevnih zavornih agregatov v TOZD TAP.

Z nabavo tega stroja pričakujemo boljše kvaliteto obdelave, zmanjšanje izmeta, odprava ozkega grla proizvodnje ter cenejšo izdelavo.

Iz teh podatkov vidimo, da je tudi naša delovna organizacija na pravilni poti za uvajanje avtomatizacije v proizvodnji.

Zvonko Hajduk

Delo pooblaščenega delavca

Kaj naj dela in kako naj dela pooblaščen delavec za varnost pri delu, ki je opravil izpit po programu II, je pogostna tema obravnav. V literaturi zasledimo naslednja pojasnila:

Delo pooblaščenega delavca temelji na velikem obsegu dobre volje in prizadevnosti ter sposobnosti uvidevanja človeških lastnosti in navad. Poleg tega je delo pooblaščenega delavca odvisno od številnih zunanjih dejavnikov delovnega procesa ter raznovrstnih obratovalnih stanj, zaradi katerih lahko nastajajo nesreče in zdravstvene okvare. Vloga pooblaščenega delavca je njemu samemu jasna šele ko dobro pozna tehnološke procese, ki jih trajno vzporeja z zahtevami varnostne zakonodaje. Tretja posebnost v njegovem delu pa je okolnost, da pravni ukrepi varstva pri delu niso enostavno izvedljivi ter da obstoja med pravnimi predpisi o varstvu pri delu ter stvarnimi stanju tehnoloških procesov velik razkorak, ki ga je treba zelo premišljeno urejati in zblíževati. Pravna teorija varstva pri delu je svojevrstno področje, ki se v neredkih primerih težko sklada s stvarnostjo delovnih procesov.

Kljub temu pa zasledimo v literaturi številna zelo zanimiva opozorila, kako naj dela pooblaščen delavec. Ta priporočila so naslednja:

1. Pooblaščen delavec naj posveti svojo pozornost novincem, s tem da jih temeljito seznanj z možnimi nevarnostmi in ustreznimi varnostnimi ukrepi, da jim dodeli sredstva za osebno varnost, jim razloži in pokaže varne načine dela ter da jim pojasni varne načine vodenja in ravnanja s sredstvi za delo. Med novice pa štejemo tudi starejše delavce, če spreminjajo delovno mesto ali če delo opravljajo z novimi delovnimi sredstvi, vrstami materiala, orodja, maziv, čistil in podobno.

2. Pooblaščen delavec mora vedno sodelovati pri preiskavi nesreč in poškodb, pri sestavi zapisnika ter prijave pristojnim organom. Poznat mora vse dotedanje vrste nesreč in nezgod ter jih navesti kot primere za razlago varnostnih ukrepov.

Pri tem je treba poudariti, da je razlaga potrebna zato, da se istovrstne in podobne nesreče in poškodbe ne bi več ponavljale.

3. Za uspeh pooblaščenega delavca je pomembno, da obstoja skladnost med vedenjem in tolačenjem pooblaščenega delavca. Le-ta je trajno med delavci, je neposredno z njimi pri delu, zato je tudi predmet opazovanja, presojanja in primerjave med njegovimi mislimi in dejanji. Še posebno pa je predmet ocenjevanja delavcev njegovo obnašanje. Če sta vsebina njegovih zahtev in njegovo vedenje skladna (kar pomeni, da se sam prvi ravna po zahtevah), tedaj delavci jemljejo njegove zahteve resno in etnotno. S tem postaja vzorni za

varno vedenje in za izvajanje varnostnih ukrepov. To je pomembno, ker ravno iz tega raste njegov osebni varnostni ugled, ki je še kako potreben za uveljavljanje varnostnih ukrepov. Kakor hitro pa delavci opazijo, da je njegovo govorjenje usmerjeno le kot obveza za delavce, njegovo dejansko vedenje pa je drugačno, pooblaščen delavec ne gradi svojega ugleda in tudi ne more uspeti pri delavcih.

4. Pooblaščen delavec je neposredni strokovnjak za uveljavljanje varstvenih ukrepov pri delu. Njegovo strokovno znanje ga že v osnovi usposablja, da lahko govori prepričljivo. To dopolnjuje le, če je v zahtevah strogo konkreten, če zahteve podkrepi s primeri, če jih razčlenjuje, če je njegova razlaga enostavna in če poudarja in obnavlja ključne točke varnosti.

5. Pooblaščen delavec je nadalje prvi pobudnik in odgovorna oseba za neposredno varnostno disciplino. Varnostna disciplina je sestavljena iz znanja in volje uveljavljanja ukrepov pri delu in v strogem širjenju in poglobljanju razumevanja zahtev varstva. Varnostno disciplino obnavljamo z utrjevanjem znanja, z obnavljanjem reda, s poverjanjem zahtevnejših nalog in z uveljavljanjem pobud neposredno pri delavcih. Varnostna disciplina hitro opeša, če ne obnavljamo znanja in preizkusov znanja, če zanemarimo vedenje in vzore. Varnostno disciplino pa rušimo tudi, če na delavce ne prenašamo večjih potrebnih varnostnih zahtev. Varnostna disciplina ni nobeno breme, nasprotno, predstavlja urejenost, ki je za vse sodelujoče naravna in potrebna.

6. Pooblaščen delavec mora razumeti svoj odnos do vodilnih in vodstvenih delavcev. Ne sme prevzemati celotne odgovornosti le-teh, kajti kljub dobremu delu pooblaščenega delavca odgovornost vodilnih delavcev za varnost pri delu ni zmanjšana niti deljena. Pooblaščen delavec mora skrbeti, da nastopa in deluje etnotno v vodstvenih akcijah, ki jih opravljajo vodilni in vodstveni delavci. Pri številnih obravnava, ki so čisto poslovno-vodstvenega značaja, npr. ocena inventure, ukrepi za znižanje stroškov, priprava naslednjih delovnih programov, projektiranje novih izdelkov, širjenje novih storitev, ocene obračunov proizvodnje, načrtovanje izboljšanja produktivnosti in drugo, mora pooblaščen delavec presojeti tudi s stališča varstva pri delu na način, da razmišlja in ugotavlja, kako bo s pomočjo varstva pri delu vplival na izboljšanje rezultatov omenjenih in podobnih vodstvenoposlovnih funkcij.

7. Poseben pomen pooblaščenega delavca je v njegovi vlogi trajnega in doslednega obveščanja delavcev o novih predpisih, o novostih ali spremembah varnostnih predpisov ali določil ter

(Nadaljevanje na 9. strani)

Pregled sklepov DS DO

Pod 1. točko 14. redne seje je DS DO obravnaval sklepe zborov delovnih ljudi v TOZD in DSSS, ki so bili 29. in 30. 8. 1977 s sledečim dnevnim redom:

— Razprava o predlogu sprememb, dopolnitev in razširitev kriterijev metode za ocenitev delovnih mest po Samoupravnem sporazumu o ugotavljanju in delitvi dohodka, osebnih dohodkov in prejemkov, ter usklajitev omenjenega sporazuma s panoškim sporazumom.

— Predlog spremembe statuta DO, sporazum o združenju v DO AGIS, predlog spremembe sistematizacije delovnega mesta direktorja DO.

— Razprava in potrditev predloga o novi vrednosti točke za obdobje 1. 8. do 31. 10.

— Razprava in potrditev predloga o spremembi in dopolnitvi panoškega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Sprememba se nanaša na profesionalizacijo tajnika skupne komisije in določitev sedeža skupne komisije.

— Razprava in sklepanje o razpisu referendumu ter izvolitev komisij za izvedbo referendumu.

— Razprava o predlogu Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med DSSS in temeljnimi organizacijami združenega dela kot uporabnika in njenih storitev.

— Razprava o predlogu organizacije dela v delovni organizaciji AGIS.

— Razprava in potrditev pravilnika o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole.

DS DO je bil obvešččen, da so bili vsi zbori sklepčni in vsi sklepi pravilno sprejeti, zato jih je DS DO kot take tudi verificiral.

V zvezi s 1. točko dnevnega reda je DS DO sprejel tudi sklep, da se pooblasti gospodarska komisija pri DS DO za postopen pristop k reorganizaciji delovne organizacije AGIS.

Pod točko 2 dnevnega reda je DS obravnaval predloge komisije za gospodarska vprašanja:

— Predlog za prenos dela stroškov avtopralnice, kar predstavlja eno od možnosti sanacijskih ukrepov v TOZD SERVISI. DS DO daje ta predlog v potrditev zborom delovnih ljudi.

— Predlog za usposobitev investicijske sposobnosti posameznih TOZD in to s prenosom dolgoročnih kreditov za trajna obratna sredstva in konverziji kratkoročnih v dolgoročen kredit iz TOZD pri katerih se je pokazal trenutno višek trajnih obratnih sredstev na druge TOZD, ki

bi tako lahko zagotovile lastno udeležbo v investicijskem programu v višini 33 %. DS daje predlog v javno razpravo in dokončno odločanje zborom delovnih ljudi.

Prav tako posreduje DS DO predlog gospodarske komisije o združenju sredstev oz. prevzem obveznosti za skupne investicije v potrditev DS TOZD in zborom delovnih ljudi.

Ker kaže analiza po TOZD, da precej neenakomerna razporeditev prispevka za DSSS, kar je posledica iz načina razporeditve prispevka še iz bivših DO SIGMA in TAP, je nujno prerazporediti prispevek za DSSS za leto 1978 in tako omogočiti vsem TOZD enako osnovno poslovanje, oziroma enak odnos prispevka delavcu skupnosti skupnih služb v strukturi polne lastne cene.

Zato je DS DO sprejel sklep, da se da omenjeni predlog gospodarske komisije v obravnavo in potrditev DS TOZD in zbora delovnih ljudi.

Z ustanovitvijo TOZD Vzdrževanje je potrebno novi TOZD zagotoviti sredstva. V ta namen je bil izdelan Samoupravni sporazum o združenju sredstev v TOZD Vzdrževanje.

DS DO posreduje ta sporazum zborom prizadetih TOZD v potrditev. DS DO daje predlog o dopolnitvi kriterijev o delitvi osebnih dohodkov TOZD in DSSS v javno razpravo.

Ker nam zakon o združenem delu nalaga, da moramo imeti vnaprej postavljene kriterije in merila za delitev osebnih dohodkov, moramo ustaliti naš mehanizem za izračun startne vrednosti točke.

— DS DO posreduje v javno razpravo in potrditev na zborih Statut gospodarske zbornice. V ta namen je potrebno izdelati izveček iz statuta, ki naj služi kot material za zbere.

Pod točko 3 dnevnega reda je DS DO obravnaval predlog o do-delitvi kadrovskih stanovanj. To je točka seje DS DO od 16. 8. 1977, ko so delegati zahtevali, da se morajo posvetovati s svojo bazo in dobiti od nje soglasje.

— DS DO je sprejel sklep, da se dodeli tov. Kramberger Marjani 2-sobno stanovanje in tov. Štros Saši 2 in polsobno stanovanje.

Točka 4 DS DO je zadolžila na eni od predhodnih sej direktorja DO, da poišče možnosti za dodelitev kredita za individualno gradnjo za tov. Fras Vinka in Bela Franca.

— DS DO je sklenil, da se tov. Fras Vinku v TOZD Vzdrževanje dodeli kredit za stanovanj-

možnosti uveljavljanja varstva pri delu.

9. Pooblaščen delavec je dolžan in odgovoren za razvijanje mnenja ljudi o varnostni pri delu, toda takšno razvijanje mnenja, da so s tem dosežena stališča trajne vrednosti.

Služba družbene samozaščite

sko gradnjo iz prostih združenih sredstev sklada skupne porabe.

Tov. Bela Franc pa je podal pismeno izjavo, da od svojega zahtevka odstopa.

Po poročilu finančnega sektorja v prostih sredstvih sklada skupne porabe za leto 1977 je DS DO sklenil: Komisija za družbeni standard naj za zbrana združena sredstva skupne porabe za stanovanjsko gradnjo izdela predlog za razporeditev in porabo. Delegati TOZD Orodjarne so pjasnili kritični položaj stanovanjskih razmer tov. Vidoviča in DS je sprejel sklep:

Zadolži se splošno kadrovski sektor, da reši stanovanjski problem tov. Vidoviča Franca iz TOZD Orodjarna.

Pod 5. točko dnevnega reda je DS DO začasno delegiral v sa-

moupravno interesno skupnost SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino tov. Mavrič Franca in tov. Brodnjak Cvetko.

6. PAS naj pripravi pregled stanja sredstev za izobraževanje do naslednje seje DS.

7. Komisija za izvajanje programa Zakona o združenem delu je seznanila DS s svojimi ugotovitvami. Povdarili so, da je čutili premalo vneme pri izpolnjevanju nalog.

8. DS DO je imenoval načelnika narodne zaščite v delovni organizaciji AGIS.

9. DS DO predlaga Samoupravni delavski kontroli DO AGIS, da raziše probleme, ki nastajajo pri koordinaciji TOZD in DSSS.

PM

INVESTICIJSKI PROGRAM

Plan razvoja delovne organizacije usmerja investicijsko dejavnost v smeri izgradnje tovarne. Srednjeročni plan, sprejet v lanskem letu v mesecu oktobru, nam podaja mejne vrednosti razvoja in na osnovi te vrednosti tudi investicijske potrebe.

Investicijski program smo izdelali po zaključenih organizacijskotehnoških celotah in vlaganja v skupno porabo.

Struktura investicij po predvidenih zgornjih vlaganjih je bila sledeča:

- proizvodna oprema
- gradbeni objekti
- skladiščni prostori
- transportne poti
- energetika in telekomunikacije
- obrat družbene prehrane
- biro oprema
- ureditve prostorov za pripravljalne službe
- stanovanjska izgradnja.

Kako dosegamo predviden plan v letu 1977?

Po srednjeročnem programu so bila predvidoma investicijska vlaganja v višini 61.904.000 din. Po gospodarskem načrtu za leto 1977 pa v višini 47.397.705,00 din. Pri tem niso upoštevana vlaganja v obrat družbene prehrane. Plan za leto 1977 smo zaradi pomanjkanja potrebnih sredstev razdelili na fazno investiranje.

Prva faza predvideva vlaganje v višini 30.000.000,00 din. Sredstva za to so bila zagotovljena po naslednji udeležbi:

— lastna sredstva	20 %
— bančna sredstva	47 %
— krediti dobaviteljev opreme	33 %

Kreditna banka Maribor, Podružnica Ptuj je obravnavala našo zahtevo in nam odobrila kredit v mesecu juniju. Kreditni aranžmani z dobavitelji opreme pa so bili načelno dogovorjeni že ob zbiranju ponudb.

V mesecu juniju smo lahko pričeli s podpisovanjem pogodb za opremo. Dobavni roki za dobavo opreme so pri nekaterih dobaviteljih tudi do enega leta. Po sklenjenih pogodbah bi večji del opreme moral prispeti do konca letošnjega leta, vendar segajo nekateri termini dobave vse do konca I. kvartala naslednjega leta.

Druga faza investicijskega programa za leto 1977 predvideva izgradnjo skladišč in planira sredstva v višini 3.000.000,00 din za pridobitev gradbenih objektov.

Investicijski program za ta dva objekta je v teku. S Kreditno banko Maribor, Podružnico Ptuj, pa se vodijo razgovori o možnosti najetja kredita.

Predvidevamo, da bo del investicij po drugi fazi že zgrajen do konca leta.

Vzporedno s finančno problematiko, pa smo morali vskladiti investicije za leto 1977 tudi na nivoju republike. Vskladati smo jih morali tudi iz vidika uvoza, na nivoju federacije in republike.

Iz prehodnega pregleda vidimo, da smo v kapacitativnih obremenitvah proizvodnje za leto 1977 že upoštevali planirana proizvodna sredstva, katera pa bodo praktično v celoti izpadla iz proizvodnje, kar pa pomeni, nedoseganje, ali pod nenormalnimi pogoji doseganja proizvodnega plana.

J. Pičerko

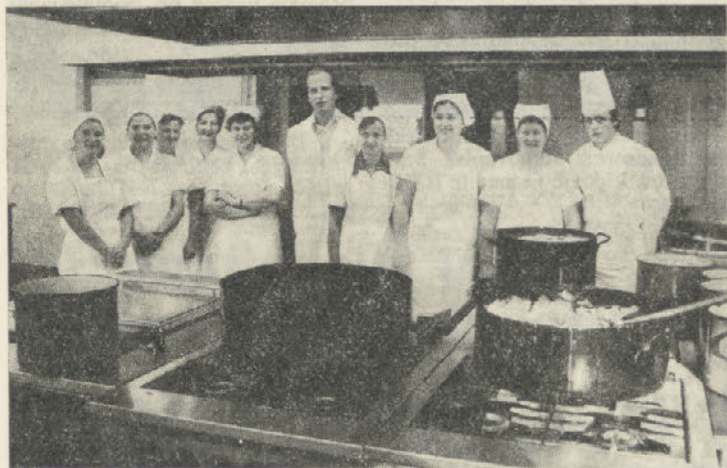
(Nadaljevanje z 8. strani)

seveda organiziranje razgovorov o načinih uveljavljanja takih novosti v neposredni praksi delovnega procesa.

8. Pooblaščen delavec naj se udeležuje varnostnih posvetov v ožjem in širšem merilu, daje naj pobude ter ocenjuje uspehe ali

Ali jih poznate?

V obratu družbene prehrane je trenutno zaposlenih 14 delavcev. Vsako delo v novem okolju in z novimi obveznostmi pa je povezano s številnimi doživetji in spremembami. Tokrat smo se pogovarjali samo z nekaterimi iz obrata družbene prehrane in na kratko smo zabeležili njihove prve vtise, ki so pretežno pogojeni s težavami. O počutju na novem delovnem mestu, nasploh o prvih vtisih govorijo, Ida Kramer — blagajnik — knjigovodja, Katica Šeruga — glavna kuharica, Branko Pintarič — vodja obrata družbene prehrane in Danilo Jevšenak — kuhar.

Delavke obrata družbene prehrane

IDA KRANER

Če bi me vprašali, kako se počutim na novem delovnem mestu in če sem z delom zadovoljna, bi vam lahko odgovorila, da delo samo ni težko, kljub velikemu obsegu. Lahko bi več govorili o pogojih dela, ki niso ravno najboljše, kajti nenehno prihajajo in odhajajo stranke, kar bi slehernega vsekakor motilo. Moje delo je namreč tudi tesno povezano z finančnimi posli, kateri pa zahtevajo polno mero zbranosti. Omeniti pa moram predvsem to, da sem jaz že četrta, ki je bila nameščena na to delovno mesto. S tem bi hotela poudariti, da je ogromno dela v zaostanku in da težko verjamem, da bomo lahko brez pomoči drugih služb ali dodatne delavke vse to uredili, da bi lahko obrat tudi administrativno kvalitetno posloval. Pomembno bi bilo nekaj spregovoriti tudi o obsegu dela, oziroma o tem s čim se pravzaprav ukvarjam. Do vsakega petega v mesecu moramo izdati indeks količine hrane, ki je bila izdana po posameznih stroškovnih mestih v vseh TOZD in DSSS. Paralelno s tem je veliko dela z materialnim in finančnim knjiženjem. Sledi zamenjava blokov za različno pripravljene malice, kot so dietna ali menjava tople malice za hladno, redno vodenje kalkulacij vsakodnevnega obroka in še razna druga dela kot so administrativni posli okrog izdaje raznih pijač, cigaret itd. Zraven vseh teh obveznosti pa še opravljam vsa tajniška dela za osebje obrata družbene prehrane. Ob koncu bi mogoče poudarila, da se bo delo blagajnika knjigovodja moralo zmanjšati ali pa se bo moralo povečati število izvajalcev, kajti kljub velikim prizadevanjem delo ostaja, kar jasno izraža preobremenjenost za enega človeka.

KATICA ŠERUGA

Ker ravno govorimo o težavah, bi tudi jaz spregovorila nekaj o tem. V kuhinji nam predvsem manjkajo dodatna delovna mesta, ki smo jih predvideli pred začetkom obratovanja. Temu pa je tudi vzrok, da moramo precej del opravljati v popoldanskem času kajti vsega ne zmoremo dopoldan, ker naše delavke strojem ne strežejo, tu mislim predvsem na pomivanje posode, ročno izvajajo precej del, ki so zelo zamudna. Na to, da bi delavka zbolela sploh ne upamo pomisliti, ker nadomestila ni. No, da ne bom govorila samo o težavah bi še spregovorila nekaj besed o odnosih med zaposlenimi v obratu. Vemo, da je tu tudi nekaj ljudi, ki so se na novo zaposlili pri nas. To pa ni spremenilo naših želja, da se v čim krajšem času ujamemo in znotraj ustvarimo odnose, ki so porok za kvalitetno in poslanstva se zavedajoče delo.

O sami kvaliteti hrane mogoče ne bi dosti govorila. Prve izkušnje kažejo, da se mnenja o kvaliteti deljena. Mi se trudimo, da bi slehernega zadovoljili in da bi delavci zadovoljni prihajali v našo jedilnico in taki tudi odhajali. Ljudje so bili med drugim navajeni na pestro izbiro raznih sladkarij in sendvičev. Zaradi ekspeditivnejšega dela v obratu, smo razen pijač to opustili in tisti, ki imajo še vedno te želje včasih nezadovoljni godrnjajo.

BRANKO PINTARIČ

Nenehno se trudimo, da bi z organiziranim in resnim delom kuhali tako, da bi naš delavec vedel in spoznal, da smo sredstva, ki so bila porabljena za izgradnjo obrata res smotrno in koristno vložili. Tudi jaz bi moral malo potožiti okrog opremljeno-

sti kuhinje, ki vsekakor ne daje najboljših pogojev dela. Prav to pa je vzrok, da nas pestijo razna opravila za katera smo predvideli, da jih bomo izvajali s stroji. Mogoče bi to zaključil s tem, da je naša kuhinja opremljena z 80 % predvidenih delovnih sredstev. Pomembno in zaskrbljujoče je spregovoriti tudi o administrativnih problemih. Lahko bi trdil, da je to delo prezahtevno. Na tem delovnem mestu imamo že četrto delavko kar še potrjuje, da bomo temu morali posvetiti več pozornosti. O stroških malice za enkrat ne bi govoril, ker nam točnih podatkov glede na čas obratovanja ni moč dobiti.

Na nas je samo, da poskušamo vse te stvari v doglednem času urediti.

DANILO JEVŠENAK

Kljub nekaterim pomanjkljivostim v kuhinji smo z delom lah-

ko zadovoljni, kajti vsi smo morali pred začetkom vedeti, da bomo naleteli na razne težave, ki pa jih bomo lahko le s skupno voljo in razumevanjem premagovali. Na mojem prejšnjem delovnem mestu nekaterih teh problemov, ki jih srečujem tu, ni bilo. Za znatno manjše število pripravljenih obrokov nas je bilo zaposlenih precej več. Pohvaliti pa se moramo predvsem z odnosi in pripravljenostjo za medsebojno sodelovanje.

Dragi bralci, posredovali smo vam nekaj misli delavcev obrata družbene prehrane. Obenem pa naj bo ta zapis vzpodbuda, da v čim krajšem času analiziramo težave s katerimi se obadajo, kajti moramo se zavedati, da samo nemoteno delo lahko dvigne kvaliteto.

Šneberger

Družbena samozaščita

V konceptu splošnega ljudskega odpora zavzema zelo važno mesto družbena samozaščita.

Družbena samozaščita je najširša podlaga za zagotovitev naše samoupravne socialistične družbe. Njeno uresničevanje pa je nedeljiva sestavina samoupravljanja v temeljni organizaciji združenega dela.

Osnovni namen družbene samozaščite v temeljni organizaciji združenega dela je zagotoviti varnost vseh delavcev, ki združujejo svoje delo, varstvo sredstev, ki so družbena lastnina, nemoten proces združenega dela, varstvo samoupravnih pravic in odnosov, varstvo enakopravnosti, enotnosti in bratstvo jugoslovanskih narodov in narodnosti, ter varstva interesov temeljne organizacije združenega dela, delovne organizacije in interesov združenega dela v občini in širši družbenopolitični skupnosti. Uresničevanje družbene samozaščite je ustavna in samoupravna pravica in dolžnost slehernega delavca. To delavec opravlja tako, da:

— pri opravljanju svojega dela skrbi za varnost ljudi in premoženja, ki ga uporablja ali mu je zaupano ter pomaga delavcem, ki so posebej odgovorni za varnost;

— odvrne nevarnost, če ugotovi, da je podana v TOZD ali DO konkretna nevarnost pred uničenjem, poškodovanjem, požarom ali drugimi oblikami škodljivosti. Če sam tega ne zmore ali pa bi tako ravnanje pomenilo nevarnost za njegovo življenje ali zdravje, je dolžan o tem nemudoma obvestiti odgovorno osebo v temeljni organizaciji združenega dela, službo družbene samozaščite ali pa neposredno državni organ ali službo, ki je pristojna za ukrepanje.

Po konkretnih dogodkih v temeljnih organizacijah združenega dela lahko ugotovljamo, da družbena samozaščita še ni v dovoljeni meri zaživela. Ni še prišla v zavest vseh delavcev tako, da bi takoj in samoiniciativno odpravljali pomanjkljivosti.

Priča smo odtujevanju družbenih sredstev, konkretno izdelkov naše delovne organizacije. Za preprečevanje odtujevanja, izdelkov ni dovolj samo služba zaščite. Najboljša zaščita je zavestna družbena samozaščita vsakega delavca v njegovem delovnem okolju. Občasno se pojavljajo tudi neresnosti v požarni preventivi. Nemalokdaj se zgodi, da se ne prijavljajo ročna gasilna sredstva, ki smo jih uporabili. Tako, da so v slučaju pojave požara ta sredstva neuporabljiva. Ta malomarnost nam lahko povzroči veliko materialno škodo. Zapira se pot do vodnih hidrantov, tako, da so v slučaju potrebe neuporabni oziroma, je do njih otežkočen dostop.

Vse takšne in podobne reči se dajo odpraviti z budnostjo, pravilnim odnosom do sodelavcev in družbene lastnine, brez večjih duševnih ali fizičnih naporov.

Franc Lazar

Telesna kultura

Titove besede: MOČ ISKRENOSTI

»Zdrav duh v zdravem telesu« je pregovor in spoznanje zelo starega datuma.

V davnini je bil človek lovec, nabiralec plodov, poljedelec. Moral je biti telesno in duševno zelo vzdržljiv in spreten, da se je ohranil v krutem, surovem okolju.

Sodobni industrijski razvoj in avtomatizacija dajeta možnost zmanjševanja fizičnega dela in sploh človekove telesne dejavnosti. Vse to povzroča telesne deformacije in zmanjšanje zmogljivosti posameznih organov in s tem hitro utrudljivost.

Smiselno telesna kultura človeku znižuje telesno in duševno vzdržljivost, podaljšuje življenjsko dobo, znižuje učinkovitost, utrjuje zdravje, vpliva na zbrano, odločnost, pogum.

Prosti čas je tisti del, v katerem najlažje uresničujemo težnje posameznikov za razvoj celotne osebnosti — za izobraževanje, za kulturo za razvedrilo in seveda tudi za šport in rekreacijo. Za nekatere ljudi postaja prosti čas hud problem, saj ga ne znajo smiselno izrabiti.

Kljub prizadevanjem ugotavljamo, da je telesna kultura kot množična dejavnost zelo zanemarjena. Mnogi namreč mislijo, da se ukvarjajo s telesno kulturo, če gredo včasih na sprehod

ali po gobe, če gredo enkrat letno v hribe, če se sončijo in poležavajo na morju... Če pa ljudem predlagamo aktivno rekreacijo vsak dan, slišimo celo kopico izgovorov in celo opazk kot na primer: ženske pravijo, da se razmigajo pri gospodinjstvu, da se razgibljejo, če se pripeljejo kak kilometer s kolesom v službo, pa tudi take, kar ti telovadi, saj nič ne delaš.

Kjer je volja, tam je pot, pravi pregovor. Pomeni, da je tudi za športno in rekreativno udejstvovanje potrebna volja. Aktivna rekreacija zelo poživlja intelektualno dejavnost. Zato bi bilo zelo koristno aktivno gibanje v odmoru, saj ta ni namenjen izključno za malico, zlasti za tiste, ki večino dela v delovnem času opravljajo sede ali stoje, saj je pri takem delu zelo upočasnen krvni obtok, kar ima za posledico boleznino ožilja in tudi naraščanje telesne teže, odvečna teža pa povratno negativno vpliva na delovanje krožilnega sistema.

Na kraju tudi naša koncepcija splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite zahteva od vsakega državljanca, da se za obrambo domovinske pripravlja tudi tako, da skrbi za svojo telesno zmogljivost, kajti brez te bi v boju hitro omagali.

Stefan Murko

Miroljubno sožitje med narodi ima svojo življenjsko logiko, ki se uspešno upira vsem agresivnim inspiracijam z ene strani, in z druge strani, vpliva na samo osnovo človekove nesigurnosti v današnjem času v svetu.

Miroljubno sožitje med narodi ima torej svoj raison d'être: »Kajak smo mi za enakopravnost v odnosih med državami in narodi ter proti vmešavanju v katekoleki vprašanje, ki zadeva no-

tranje zadeve drugih narodov?« je rekel tovariš Tito decembra 1954 v indijskem parlamentu.

Prvič, ker se s takšnim vmešavanjem krni pravica in neodvisnost dežel, v probleme katerih se nekateri zunaj njih vmešavajo. Drugič, ker se na ta način najizraziteje izraža delitev sveta na interesne sfere, ki vsebujejo v sebi nevarnost vojnih spopadov.

Skupni posnetek z ekipo »Šamot«-a

(foto: Korpar)

Rokometna ekipa »AGIS«-a

(foto: Korpar)

AGIS — ŠAMOT 15:16 (10:9)

Rokometna ekipa delovne organizacije Agis je 3. septembra 1977 odigrala prijateljsko rokometno srečanje z ekipo tovarne Šamot, našega pobratenega mesta Arandželovca.

Po rezultatu bi lahko sklepali, da so bili naši rokometišči enakovredni nasprotniki ekipi Šamota. Spomnimo se tudi prvega polčasa, ko so vodili za 3 gole iz česar jasno izhaja, da so bili na trenutke tudi boljši nasprotniki. Vendar nekaj športne sreče in patriotsko razpoložen sodnik, sta pomagala ekipi Šamota, da je obrnila rezultat in stanje na igrišču v svojo korist.

Prijateljsko rokometno srečanje je bilo odigrano v želji poglobljanja bratskih in prijateljskih odnosov s prebivalci mesta Arandželovca, zato izid srečanja ni toliko pomemben.

Za ekipo Agisa so nastopili: Marko Potočnik, Dušan Gramc, Zlatko Gramc, Avgust Ivartnik, Zvonko Meško, Slavko Muršec, Zvonko Masten in Milan Bogdanovič.

Gole so dosegli: Dušan Gramc 5, Zlatko Gramc 7, Zvonko Meško 2, Danilo Masten 1.

Šneberger

SMEROKAZ KADROV

DELAVCI, KI SO PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU V MESecu AVGUSTU 1977

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB SPLOŠNO KADROVSKI SEKTOR

— Jevšenak Danio, kuhar v obratu družbene prehrane
— Voda Marija, blagajnik — natakar v obr. družbene prehrane

TEHNIČNI SEKTOR

— Golčman Marjan, skladiščni delavec NM
— Pilinger Marjan, kemijski tehnik — pripravnik

TOZD AVTOOPREMA

— Meško Milan, vrtalec
— Mihajlovič Dušan, vrtalec
— Prosenjak Ana, galvanizer
— Slatič Franc, vrtalec
— Toš Emilija, monter zavor

TOZD VZDRŽEVANJE

— Dajko Franc, ključavničar interv. skupine

TOZD ORODJARNA

— Veselič Anton, brusilec
— Fajt Stanko, rezkar

TOZD SERVISI

— Bedrač Stanko, nabavljavec avtomateriala
— Godec Stanko, avtoklepar
— Petek Zvonko, avtomehanik
— Pšajd Cvetko, avtomehanik
— Jakopovič Zdravko, avtoličar
— Suen Franc, avtomehanik

DELAVCI, KI SO PRENEHALI LASTNOST DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU V MESecu AVGUSTU 1977

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB SPLOŠNO KADROVSKI SEKTOR

— Majar Ivana, čistika
— Klarič Ivo, referent za družbeni standard in rekreacijo

TOZD AVTOOPREMA

— Osenjak Ivan, monter (v JLA)
— Kalsersberger Rado, galvanizer (v JLA)
— Ploh Zeljko, strugar
— Dornik Terezija, monter grelcev
— Munda Ivan, vrtalec

TOZD KOVINSKA OBDELAVA

— Kajzer Jožef, šabloner
— Petek Stanislav, strugar (v JLA)

TOZD SERVISI

— Suen Franc, avtomehanik (v JLA)

TOZD GUMARNA

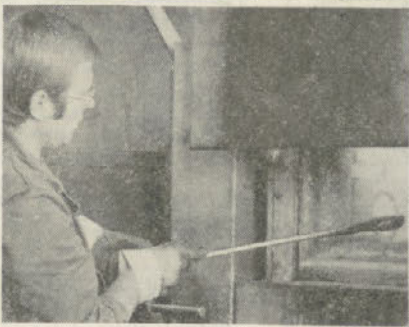
— Novak Stefan, vulkanizer

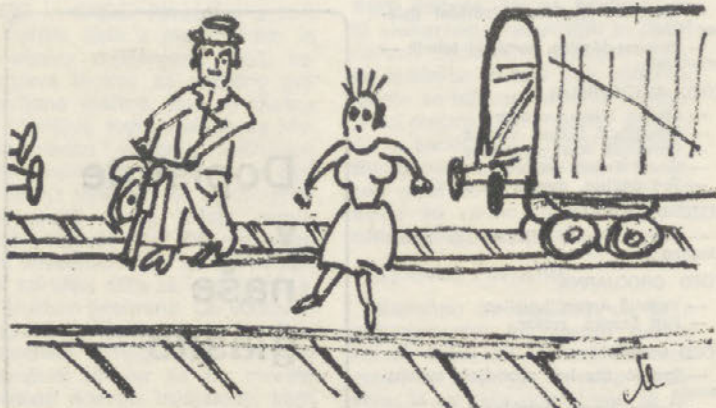
TOZD ORODJARNA

— Arnuš Janez, orodjar (v JLA)

Dopisujte
v
naše
glasilo

Slikovna križanka in humor

	RUTENIJ	ANGLO-SASKI KRALJ (191-189)	JEZIK JUDOV V NEMCIJI	ŠOLSKI CENTER	LEPLJENE OPAŽE PLOSČE	KISIK	KRIK, VPITJE	STARI SLOVANI								
	R			Š		O	V	A								
	U	T	I	C	A	DESNI PRIT. DONAVE. PREBIVALCI MESTA ETON	I	N	RASTLINA ZA KOMPOT							
	FRANC DOMAJNKO	F	D	SLADEK SOK RASTLIN ČUS ANTON	N	E	K	T	A	R						
ENOLONČICA IZ JESPREJNE VE KASE	R	I	Č	E	T	RIŃA NEZMAH JANEZ	I	T	A							
VOJASKI ODB. V DOLOČENI MEDS. RAZDA RIJEKA				A		O	N	EDVARD BOŽIČ EKSHUMACIJA	E	B						
TONI PAVCEK	T	P	TEKMOVANJE V KAVBOJSKIH VEŠČINAH	NORVEŠKI KRALJ (IME)	ŠENOVA VLADO	RIKO DEBELJAK PROFESIONALNI KVARTAS	R	D	ŽELEZOV OKSID	N	J	I				
VZGOJNO VARŠTVENA USTANOVA	O	T	R	O	Š	K	I	V	R	T	E	C	EGIPT NOVA ZELANDIJA	Z	A	R
JEZERO NA SEV. ŠVEDSKE	V		O	L	V	REKA V SE Ž. IZLIVOM V AZOVSKO MORJE	J	A	P	RIPADNIK JUŽNOAMER. INDIJ. PLENJA ČIMOSOV AVTO	I	H	K	BELGIJA DEL PLUGA		
VRSTA ŽITA	A	J	D	A	OGLEJIK ŠTEVNIK	C	M	E	S	SVIT SKOPJE	Z	O	R	A		
RADIUS	R		DELNICE, ODVERNIKE KROŠNICA, TR.	E	V		REKA V SE. DELU ŽRN. OLGA KORBUT	T	E	M	S	DVOTICA BETA VIL KORPAR	P	A	R	
NARODNO OSVOBOD. ODBOR	N	O	O	KDOR UŽIVA MAMILA	H	A	R	K	O	M	I	K	POD TULEC, SKAČIČKA	T	L	A
100m ²	A	R	TOVARNA V BEGUNJAH	ZDRAVILNA RASTLINA VOJVOĐINEC			H	K	A	BODEČ PLEVEL	HERCEGOVEC	E	R	O	LAHKA ODEJA	
KAJNOV BRAT	A	B	E	L			16. ČRKA	O		T	TIPOVO UŽICE NIŽOŽET. LETALSKA DRUŽBA	U		K	KARAT REKA V MANDŽURIJI, MONGOLIJA	
POČEVA NA JUGU ZDA	G	I	L	L			ODLIKA ZAKONSKA PREGOŽENJA KALIJ	S				P		O		
PRVOTNI PREBIVALEC APENINSKE POLOTOKA	I	T	A	L				K	A	L	I	L	E	C		
GL. MESTO JEMENA	S	A	N	A			KEMING ZA TULIJ	T			ŽENSKO IME	A		A		

NE VEM, DA MORAJO ZDAJ NAJBOLJ NORETI S TEMI VAGONI!

KAM PA, KAM? — PO DODATNO ENERGIJO VENDARI!